

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-11-04

Diarienummer N165-0724/24

Handläggare

Niklas Andersson, Tina Rydnell

Telefon: 031-365 00 00

E-post:

niklas.andersson@socialsydvast.goteborg.se

tina.rydnell@socialsydvast.goteborg.se

Svar på remiss - Förslag från idrotts- och föreningsförvaltningen, angående revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för föreningsbidrag till civilsamhället.

Förslag till beslut

1. Socialnämnden Sydväst tillstyrker förslaget med hänvisning till de synpunkter och förslag som redovisas i tjänsteutlåtandet.
2. Socialnämnden Sydväst översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till idrotts- och föreningsnämnden.
3. Socialnämnden Sydväst förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Idrotts- och föreningsförvaltningen har tagit fram ett förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället. Syftet med revideringen är att förbättra kontrollen av underlag för bidrag och säkra korrekta utbetalningar samt förbättra uppföljningen av beviljade bidrag. Revideringen har fokuserat på rättssäkerhet, ändamålsenlig kontroll, transparens och effektivitet i bidragsfördelningen. En del av processen kring framtagandet av de reviderade riktlinjerna har varit dialogmöten med tjänstepersoner och representanter från civilsamhället. Följande utlåtande behandlar revideringen av riktlinjen utifrån fem frågor som belyser tillämpbarhet, eventuell ökad arbetsbörda och potentiella konsekvenser kring förutsägbarhet och effektivitet.

Förvaltningen anser att syftet med revideringens fokus på rättssäkerhet, ändamålsenlig kontroll, transparens och effektivitet i bidragsfördelningen till viss del uppnås.

De nya riktlinjerna kan stärka föreningar genom att kräva mer utbildning, kunskap och tydligare rutiner för att få bidrag. Om rutiner och systematik förbättras, kan rättssäkerheten öka och inkorrekta utbetalningar minska. Dock finns risk att vissa riktlinjer blir ineffektiva på grund av vaga formuleringar som "bör", "kan" och "får", vilket skapar osäkerhet och inkonsekvens. Det är också oklart hur rättssäkerheten kan upprätthållas när handläggare har stort tolkningsutrymme. Brist på tydliga rutiner och regler för granskning och beslut försvagar transparens

och förutsägbarhet. Transparensen är redan problematisk då det är svårt att få tillgång till föreningars ärenden hos andra aktörer.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ökade krav och tydligare rutiner i handläggande av föreningsbidrag kan innebära att oseriösa aktörer stoppas från att ta del av föreningsbidrag.

Kravet på auktoriserad revisor kan innebära en potentiell ökad kostnad för föreningar. En ökad administration, både hos föreningar och hos handläggare i förvaltningarna innebär en ökad kostnad i både arbetstid och pengar (inköp av tjänster).

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Ökad administrativ börda och högre ställda byråkratiska krav i ansökan- och redovisningsskedet medför att föreningslivet och dess aktiviteter kan hämmas. I praktiken innebär det i längden en risk för att färre hälsofrämjande aktiviteter når barn och unga i området. Dessutom medför färre föreningsaktiviteter i området färre föreningsaktiva och en krympande ledarförsörjning i ideella organisationer. Risken med ökade administrativa uppgifter och kunskapskrav är att föreningar eller individer i föreningar som inte har svenska som förstaspråk eller som i annat fall har en oförmåga att formulera projektplaner eller rapporter i text får fler hinder i sitt föreningsutövande. Detta försvåras ytterligare av att Stadens system och byråkrati riskerar att bli mer komplicerat ju fler moment av kontroll som tillkommer i en ansöknings- och redovisningsprocess. Den inneboende potentialen i människor som inte når upp till kraven riskerar att inte omsättas i ett praktiskt föreningsliv. I praktiken riskerar medborgare att stängas ute från i vad som i grunden är en förutsättning för demokrati.

Bedömning utifrån barnrättsperspektivet

I enighet med barnkonventionen ska barns rättigheter och välbefinnande säkerställas, vilket inkluderar rätten till en meningsfull fritid. Detta ger alla barn möjlighet att påverka och delta i fritidsaktiviteter som främjar deras utveckling, hälsa och sociala inkludering. Enligt resonemangen ovan kan en begränsning av utbud av hälsofrämjande föreningsaktiviteter innebära ett minskat utbud av meningsfull fritid och begränsad delaktighet.

Samverkan

Ärendet informeras om i FSG den 20 november 2024.

Bilagor

1. Riktlinje reviderad
2. Riktlinje
3. Riktlinje reviderad tabellformat

Ärendet

Ärendet avser remiss från idrotts- och föreningsförvaltningen, daterat 2024-09-05 angående förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för föreningsbidrag till civilsamhället. Remissen är ställd till socialnämnd Sydväst för yttrande, med sista svarsdatum den 28 november.

Kommunfullmäktige fattade 12 september 2019, § 33, beslut om att anta den befintliga riktlinjen för föreningsbidrag till civilsamhället som därefter omfattar alla nämnder och styrelser som fördelar bidrag till föreningar. Beslutet fattades i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande (diarienummer 0704/17) vilket även gav idrotts- och föreningsnämnden i uppdrag att samordna Stadens arbete med föreningsbidrag.

Som ett led i uppdraget att samordna Stadens arbete med föreningsbidrag har idrotts- och föreningsförvaltningen genomfört en översyn av riktlinjens ändamålsenlighet och hur väl den efterlevs i den dagliga hanteringen av föreningsbidrag. Översynen resulterade i ett beslut att revidera delar av riktlinjen som i synnerhet berör vissa delar av handläggning, uppföljning och kontroll med ett parallellt syfte att öka förutsägbarheten och tillgängligheten för sökande. Svaren är strukturerade enligt de fem frågor som remissen specifikt ber förvaltningen att svara på. Frågorna lyder:

- Saknas det förändringar i förslaget som ni anser bör ingå i den reviderade riktlinjen?
- Finns det svårigheter med att tillämpa de förändringar som föreslås?
- Innebär förändringarna en oproportionerlig börda för ansökan om föreningsbidrag?
- Innebär förändringarna en oproportionerlig börda för handläggning av ansökningar om föreningsbidrag?
- Bibehålls vägledande principer om rättssäkerhet, transparens och förutsägbarhet med de förändringar som föreslås?

Förvaltningens bedömning enligt de frågor som ställts

Saknas det förändringar i förslaget som ni anser bör ingå i den reviderade riktlinjen?

- Systematik kring granskning av föreningar som har skulder hos kommunen eller andra myndigheter är oklar och behöver utvecklas.
- Det behöver utvecklas en systematik i kommunikationen mellan förvaltningar och med andra aktörer för att undvika dubbelfinansiering. Riktlinjen lyfter det interna arbetet för de bidragsgivande förvaltningarna som samverkar inom samma system men nämner inte andra aktörer.
- Det saknas en tydlig metodik i hur den reviderade riktlinjen ska tillämpas i praktiken av handläggare över Staden. Tolkas riktlinjen olika riskerar handläggning bli annorlunda beroende vart en förening vänder sig i staden.

Finns det svårigheter med att tillämpa de förändringar som föreslås?

- Kravet att granska att föreningar inte har skulder hos Kronofogden och/eller Skatteverket är potentiellt mycket tidskrävande och saknar systematik och metod.
- Förändringar som innebär att handläggare behöver kontrollera fler dokument, såsom justerade protokoll och ansökningar med fler granskningspunkter, innebär en ökad arbetsbörda.
 - Idag saknas till viss del kunskap i hur handläggare bör granska balans- och resultaträkning.
 - Denna punkt riskerar att växa i och med kraven på att kontrollera skulder hos myndigheter och således en extra börda i att kontrollera exempelvis deklaration och arbetsgivarrutiner eller annat som kan kopplas till andra myndigheter och förvaltningar.
- Kravet på att utbetalningar ska göras till rätt konto och andra liknande administrativa uppgifter innebär mer detaljarbete.
- Kravet på att föreningen ska ha godkända årsmöteshandlingar vid redovisningstillfället är problematiskt, då det inte tar hänsyn till att olika föreningar har olika deadlines och årscyklar.

Sammanfattningsvis innebär ovanstående punkter en fördröjning i handläggande och en ökad distans till föreningslivet då mer fokus läggs på administration. Det saknas i stort punkter som beskriver vikten av främjande och utvecklande arbete i relation till föreningar.

Innebär förändringarna en oproportionerlig börda för ansökan om föreningsbidrag?

- Föreningar kommer att behöva involvera fler i styrelsen än tidigare för att hantera bidragsansökningar, vilket kan vara tidskrävande och problematiskt, särskilt om ärenden drivs av enskilda ledare eller ombud.
 - Inledningsvis skulle små- och nyetablerade föreningar eller föreningar där en enskild ledare brinner för småskaliga eller riktade insatser ha en större utmaning i att fortsätta med sitt arbete.
- Föreningar vars ansökningar når över 5 prisbasbelopp (286 500kr år 2024) kommer behöva en auktoriserad revisor, vilket innebär en kostnadsrisk. Särskilt för de som inte vanligtvis använder sig av en, men där det krävs för att söka så stora bidrag redan innan föreningen fått besked om att ens få föreningsbidraget. Om en ansökan ändå avslås, blir det problematiskt då en förening i praktiken kan ha tagit in en revisor bara för att kunna söka bidraget de sedan inte får.
- Föreningar kan ha svårt att möta kraven på att ha alla handlingar i ordning vid redovisningstillfället, särskilt om föreningen inte följer samma årscyklar som bidragsgivande förvaltning. Detta kan leda till att bidrag tvingas återbetalas, trots att verksamheten har genomförts korrekt och bidragit med fina aktiviteter till barn och unga.
- Särskilt de mindre och oerfarna föreningarna utan anställda kommer att behöva lägga mer tid på utbildning och administration för att kunna leva upp till förväntningar och kraven i riktlinjen. Detta kommer sannolikt att

medföra att större etablerade föreningar fortsätter som vanligt medan de små belastas mer. I förlängningen finns risk att detta kan leda till ett svårare föreningsklimat för nya ideella i framtiden.

Innebär förändringarna en oproportionerlig börda för handläggning av ansökningar om föreningsbidrag?

- Det ställs högre krav på handläggarna att granska en rad olika dokument vid ansökningar, vilket kräver mer tid och kunskap. Det saknas en tydlig systematik för detta, likt nämnt ovan.
 - Att hantera jävsprövning och att identifiera om föreningar har skulder hos kommunen eller andra myndigheter är tidskrävande och kräver mer kunskap, metod och systematik.
 - Det finns en risk att handläggare får ett stort tolkningsföreträde, särskilt när det gäller att bedöma om en förening ska polisanmälas, eller få handläggning och bidragsansökningar stoppade. Det kan påverka andra förvaltningar genom att en enskild handläggares värderingar och tolkningar gör att en förening flaggas som problematisk.
 - Mer granskning och uppföljning i alla skeden kring ansökan, behandling och redovisning kommer krävas, vilket kan leda till längre handläggningstider och administrativ börda.
 - Då en stor del av kontroll och uppföljning sker i det uppsökande och relationsskapande arbetet är det en risk att mindre tid läggs för besök och möten med aktörer i och med en ökad administrativ börda.
-

Bibehålls vägledande principer om rättssäkerhet, transparens och förutsägbarhet med de förändringar som föreslås?

- De nya riktlinjerna kan i längden medföra att föreningar stärks i och med att föreningar kommer behöva vara mer utbildade, ha en större kunskap och krävas ha tydligare rutiner för att kunna söka och få föreningsbidrag.
- Förutsatt att rutiner, kunskap och systematik i handläggning kommer på plats så kan rättssäkerheten öka i och med den nya riktlinjen.
- Det finns en risk att vissa paragrafer blir tandlösa på grund av uttryck som "bör", "kan", och "får". Det skapar osäkerhet och gör att riktlinjerna blir svåra att tillämpa på ett konsekvent och förutsägbart sätt.
- Det är oklart hur principerna om rättssäkerhet kan upprätthållas när enskild handläggare har stort tolkningsutrymme att bedöma föreningarnas handlingar och prestationer.
- Transparens och förutsägbarhet försvagas om det inte finns tydliga rutiner och anvisningar för granskning, beslut och jävsprövning över Staden.
- Transparensen är idag problematisk då förvaltningen inte kan få tillgång till föreningars ärenden hos andra förvaltningar, myndigheter eller andra aktörer där föreningar söker bidrag.

Förvaltningens bedömning

Förändringarna i riktlinjen leder till fler sätt att kunna avslå eller granska föreningar och färre sätt i hur förvaltningen potentiellt kan underlätta för civilsamhället att fortsätta med sin verksamhet. Frågan är dock om den reviderade riktlinjen kommer åt oseriösa aktörer eller i större utsträckning drabba de som bedriver en seriös verksamhet. Risken är att en ökad börda för föreningar medför att föreningslivets tillväxt kan hämmas. Utan en tydlighet i kommunikation mellan bidragsgivande förvaltningar, metodik och systematik i handläggandet av föreningsbidrag riskerar den reviderade riktlinjen att inte ha den tänkta effekt på ökad transparens, rättssäkerhet och effektivitet som beskrivs. Detta gäller såväl lokalt som stadenövergripande. Risken med fler steg i en administrativ och byråkratisk process i handläggande av föreningsbidraget kan på lång sikt förflytta tid och resurser från relationsbyggande med civilsamhället. Det kan även begränsa möjligheten för särskilt små, nya och orutinerade föreningar att ställa om till de ökade kraven.

Över tid kan ökade krav på att involvera fler från föreningen i en ansökan- och redovisningsprocess, så som firmatecknare och fler personer i styrelsen, innebära att föreningarna i större utsträckning måste engagera fler medlemmar i sina beslut. Detta kan medföra robustare föreningar där fler involveras än enskilda eldsjälar. Förutsatt att systematik och metodik i tillämpningen av riktlinjen förtydligas ur ett handläggarperspektiv så kan den reviderade riktlinjen medföra en ökad transparens, förutsägbarhet och rättssäkerhet.

Beslutet ska skickas till:

Idrotts- och föreningsnämnden

Lotta Wikström

Avdelningschef

Annika Ljungh

Förvaltningsdirektör